
Fortællinger om overvægt

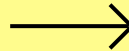
*Undersøgelse af nedslag i dagsordensættende
medier (januar 2021 - juli 2022)*

Formål

Medieanalysen har til formål at finde indsigter, som har betydning for alliancens strategiske målsætninger om at:

- Sætte børns sundhed, vægt og trivsel højere på dagsordenen
- Mindske og modvirke stigma omkring overvægt

Derfor har vi opstillet følgende opgaver:

- Skab et overblik over det samlede medie billede (*analyse*)
- Formulér potentielle forklaringer på, hvorfor det ser sådan ud (*syntese*)
- Kom med anbefalinger på baggrund af de første to (*anbefalinger*)

Bemærkninger om metode 1/2

Metode

Analysens tilgang er eksplorativ snarere end kortlæggende, repræsentativ og afdækkende. Vi har undersøgt materialet med henblik på at finde frem til pointer, som giver interessante perspektiver på mediernes dækning af overvægt.

Analysen danner et udgangspunkt for tilsvarende analyser, som vil kunne gentages årligt, men bør ikke forstås som en baseline-analyse i streng forstand.

Empiri

Materialet til undersøgelsen bestod af samtlige artikler i Berlingske, nyheder.tv2.dk, dr.dk, BT og Politiken i perioden fra Januar 2021 – juli 2022, som indeholdt ordene “overvægt”, “overvægtige”, “tykke”.

Screening

Materialet blev i først omgang screenet for relevans. Artikler hvor søgeordene ikke blev brugt i den relevante betydning (f.eks “med tyk streg under”) blev sorteret fra. Dette gav i alt 610 artikler.

Bemærkninger om metode 2/2

Analytiske spørgsmål

Det screenede materiale blev analyseret med henblik på at besvare følgende spørgsmål:

1. Hvad er forskellen på mediernes behandling af overvægtige og tykke, når de taler direkte om emnet, og når de taler indirekte om det?
2. Hvilke typer af temaer går igen og skaber mest omtale?
3. Hvad er anledningen (triggeren) til de historier, der går igen?
4. Hvilke aktører/kilder er dominerende i historierne?
5. Hvilke forskelle er der på italesættelsen af børn og voksnes overvægt?
6. Hvordan italesættes ansvar i materialet?

Eksplorativ udpegning af tendenser

Disse spørgsmål blev behandlet og besvaret under stadig hensyntagen til den eksplorative tilgang. Undervejs er følgende analysekategorier anvendt til at skabe overblik og pege os i retning af tendenser: Aktør, genre, tema, trigger samt adjektiv-fællesskaber.

Syntese

Følgende på analysen formulerede vi bud på forklaringer på tendenser i materialet.

Anbefalinger

På baggrund af de analytiske og den syntetiske dele af undersøgelsen, og med udgangspunkt i vores erfaring og ekspertise i kommunikation, formulerede vi en række anbefalinger, som Børnevægt i Balance kan arbejde videre med.

Indhold

Analyse   **side 6**

2 dele:

- Hvordan medierne taler om overvægt
- Hvordan medierne taler om overvægt, når de taler om noget andet

Syntese   **side 25**

Anbefalinger   **side 38**

Analyse

Undersøgelsesspørgsmål

Hvad karakteriserer mediernes dækning af overvægts-temaet?

Hvor ofte er overvægt hovedtema >< Hvor ofte optræder ordet i andre kontekster?

M.a.o.: Hvor meget optræder emnet direkte, og hvor meget optræder det indirekte?

Direkte:

- Hvilke genrer, aktører og temaer dominerer mediebilledet – hvad og hvem er i stand til at sætte en dagsorden?
- Hvordan ser det ud i forhold til børn og unges overvægt – er der særlige karakteristika, der træder frem?

Indirekte:

- Hvordan taler man om overvægt, når man taler om noget andet?
(m.a.o.: Hvordan taler man om overvægt, når man ikke er bevidst om, at man gør det)

Emnets repræsentation

151 artikler handler om overvægt (direkte)

Politiken	52
Berlingske	32
DR Nyheder	26
Tv2 Nyheder	25
BT	16

459 artikler nævner overvægt (indirekte)

Hvad medierne taler om, når de taler om overvægt 1/2

Ny viden fylder mest

- I **35/151** artikler er triggeren ny viden (ny forskning, ny undersøgelse, ny rapport)

Der tales meget om, hvordan vi taler om, og behandler, overvægtige

- **24/151** artikler handler om diskrimination, inklusion, retorik, tykaktivisme eller kropspositivisme

Personlige fortællinger om vægttab fylder også en del

- **23/151** artikler er før/efter-fortællinger fra personer, som har gennemgået store vægttab

Medicin og operationer fylder meget

- I **21/151** artikler er emnet fedmeoperationer eller fedmemedicin

---

Hvad medierne taler om, når de taler om overvægt 2/2

Enkelte historier får særligt meget opmærksomhed

- **Børnelæger foreslår at kalde overvægt for kronisk sygdom, august '21**
(dækket af BT (x2), DR (x2), Berlingske og Politiken)
- **Mor afviser at lade sit barn veje hos sundhedsplejersken, oktober '21**
(dækket af Berlingske (x2), Tv2 og Politiken (x2))
- **Sult-hormonet, Signe Torekovs forskning, maj '21**
(dækket af BT, DR, Politiken og Tv2)

Hvem medierne taler med, når de taler om overvægt 1/2

Ekspertkilder dominerer

- **84/151** artikler indeholder citater fra eksperter eller fagfolk*

Erfaringskilder involveres ofte

- Borgere der udtaler sig om egne erfaringer forekommer i **44/151** artikler

Politiker-udtalelser brillerer ved deres fravær

- Kun **4/151** artikler indeholder udtalelse fra en dansk politiker

*forskere, læger, repræsentanter fra forbund og landsforeninger, Sundhedsstyrelsen, Statens Institut for Folkesundhed, psykologer

---

Hvem medierne taler med, når de taler om overvægt 2/2

Hvilke stemmer fylder mest?

- **Bente Klarlund**, sundhedsforsker, speciallæge og brevkasseredaktør (**11x** inkl. 4x brevkasse)
- **Jens Meldgaard Bruun**, overlæge og leder af Nationalt Center for Overvægt (**10x**)
- **Thorkild I. A. Sørensen**, professor emeritus ved Institut for Folkesundhedsvidenskab, KU (**7x**)
- **Nadja Engsig**, kendt fra TV2-dokumentaren 'Nadja og de 170 kilo' (**6x**)
- **Laila Walther**, direktør for Landsforeningen mod spiseforstyrrelser og selvskade (**5x**)
- **Cilius Esmann Fonvig**, formand for overvægtsudvalget, Dansk Pædiatrisk Selskab (**5x**)
- **Per Nielsen**, formand for Adipositasforeningen (**4x**)
- **Jakob Kjellberg**, professor i sundhedsøkonomi, VIVE (**3x**)
- **Anja Bilstoft-Jensen**, Seniorforsker på DTU (**3x**)

Hvordan medierne taler, når de taler om overvægt

Ny viden og eksperter er lig med:

- Forsigtighed, nøgternhed, nuancer

Personlige beretninger og før efter-historier er lig med:

- Heroisme, kamp-diskurs

Politikere er lig med:

- Hvepserede

“Folk skal vide, at man også kan være fit, selvom man har ekstra fedt. Raske og sunde kroppe findes i alle former og størrelser, lyder det fra Glenn Gaesser i en pressemeddelelse. Han er en af forskerne bag undersøgelsen” (DR)

“Allan Petersen fra 'Livet er fedt ' har tabt 40 kilo. Nu ser han tilbage på tiden, der bragte ham på rette spor i kampen mod vægten” (Berlingske)

“Per, man kan godt høre, at du aldrig har været tyk... Bare døm os.’ Sådan lød det fra Facebookbrugeren Belinda Linnéa Therese Larsen, som fulgte med i B. T. Live, hvor sundhedsordføreren for De Konservative, Per Larsen, deltog i diskussionen om, at danske børnelæger vil kategorisere svær overvægt hos børn og unge som en kronisk sygdom” (B.T.)

Børn

Emnets repræsentation

31/151 artikler handler specifikt om børns overvægt

Berlingske	10
Politiken	9
DR Nyheder	7
Tv2 Nyheder	3
BT	2

Hvordan medierne taler, når de taler om **børns overvægt** 1/3

To af de historier, som tiltrækker sig størst opmærksomhed, handler om børn

- Børnelæger foreslår at kalde overvægt for kronisk sygdom, august '21
- Mor afviser at lade sit barn veje hos sundhedsplejersken, oktober '21

Og det gør andre populære historier også

- Online-coach hjælper børn på helt ned til 8 år til vægttab (dækket af DR (x2))
- DST og DTU-undersøgelse: Stor ulighed i Danmark, når det handler om overvægt blandt børn (dækket af Politiken, TV2, Berlingske)

Hvordan medierne taler, når de taler om **børns overvægt** 2/3

Ekspertkilder er endnu mere dominerende

- Ekspertkilder findes i **27/31** artikler om overvægt og børn
(De 4, der ikke har ekspertkilder: 3 læserbreve og 1 artikel om Kina - hvor ekspert-laget er repræsenteret ved eksperter i sinologi)

Der er færre før-efter fortællinger

- Vi ser to, men de er ikke artiklernes hovedtema - og de fungerer i mindre grad som de følelseladede historier om transformationer på ugebladsmanér

Børn udtaler sig sjældent selv

- I hele materialet har vi kun fundet udtalelser fra to børn

Hvordan medierne taler, når de taler om **børns overvægt** 3/3

Tendensen fra den generelle analyse er forstærket

- Ekspert-dækningen er (stort set) 100 %
- Hvis forsigtighed, ordentlighed og påpasselighed er dominerende, når man taler om overvægt generelt, så bliver det endnu mere tilfældet, når man taler om børns overvægt

---

Indirekte

Emnets repræsentation

459 artikler om overvægt (indirekte)

Nyhed	137 (heraf 45 om Covid-19, 52 om andre sundhedsemner)
Portræt/Interview	96
Opinion	81
Anmeldelse	44
Bagside/underholdning	28
Reportage	23
Feature	21
Brevkasse	14
Analyse	10
Forsidehenviisning	1
Business	1

Adjektivfælleskaber: Hvordan medierne taler om overvægt, **når de taler om noget andet** 1/2

Tyk/overvægtig og uattraktiv* *inkl. grim, ulækker, klam, ikke længere attraktiv, ikke seksuelt lækker mere, med fedtet hår, bumsede, for skaldet, fuld af appelsinhud + tyk i modsætning til flot/smuk/"good looking"	23
Tyk/overvægtig og gammel* *inkl. ældre, oppe i årene	10
Tyk og usund* *inkl. kan ikke løbe, ugidelig, med dårlige tænder, prustende, stønnende, ude af form	5
Tyk/overvægtig og dum	4
Tyk og lille	4
Tyk og forkert	2
Tyk og *alt muligt andet* *Bitter, falleret, svag, depressiv, ulykkelig, udsat, uambitiøs, desorienteret i livet, udenfor, kejtet, klodset, kiksede, komiske, bøvet-sjove, med brovtende provinsialitet, ulidelig, frygtelige, vred, tøsefornærmet, arrogant, selvoptaget, rødklædt, halvfklædt, tysk, sort (x2), kraftig, quirky, lyserød, erotisk ufarlige, lodne, for drenget	32
Tyk og *noget positivt* *Succesrige (tykke og succesrige tv-kokke), god ("lille, tyk, god holdkammerat")	2

Hvordan medierne taler om overvægt, **når de taler om noget andet 2/2**

Den indirekte omtale har en meget anderledes karakter end den direkte

Der eksisterer, og bliver reproduceret, et billede af tykke og overvægtige, som er meget negativt. Overvægt italesættes ofte som et skønhedsproblem (stik modsat tendensen i den direkte omtale)

De negative adjektiv-fællesskaber er af og til et kritisk ekko

Det vil sige, at visse koblinger mellem “overvægt” og negative begreber, optræder i kritiske reaktioner mod netop den kobling. Det gør ikke nødvendigvis koblingen mindre stigmatiserende.. Som Lakoff og Johnson pointerede, kan “Don’t think of a pink elephant!” få folk til at tænke på lyserøde elefanter. Selv om man siger, “... hvilket vel egentlig holdt op med at være morsomt for 10-20 år siden”, efter man har sagt, at “den tykke spiser hele tiden”, så bliver det stadig sagt højt at “den tykke spiser hele tiden.”

‘Overvægtig’ optræder også ofte i “identitetspolitiske opremsninger” (27 eksempler)

*“Pigekor er per definition seksualiserede. Modersmålet lyder bedst i pigemund. Udvælger man(d) mon tykke, grimme piger til koret, selvom de synger godt? Nej, vel”
(Berlingske, Groft Sagt)*

*“En af Estellas venner er for eksempel tyk og spiser derfor hele tiden, hvilket vel egentlig holdt op med at være morsomt for en 10-20 år siden”
(Berlingske)*

*“TikTok vil helst ikke have sorte, homoseksuelle, tykke, gamle eller fattige”
(Politiken)*

Adjektiv-fællesskaber og genrer 1/2

overvægtig, uden det store selvværd	Bagsidestof/underholdning
tykke, oppe i årene	Bagsidestof/underholdning
Tykke, grimme	Bagsidestof/underholdning
Tyk, sort	Bagsidestof/underholdning
overvægtige, amerikanske	Bagsidestof/underholdning
overvægtige, prustende, stønnende	Bagsidestof/underholdning
Midaldrende, overvægtige	Bagsidestof/underholdning
gamle, tykke	Bagsidestof/underholdning
Lidt tyk, med grimme tænder, i grimt tøj, socialt akavet	Bagsidestof/underholdning

Tykke, fede	Nyhed
Tyk, sort	Nyhed
Tyk, grim, dum	Nyhed
Tyk, grim	Nyhed
Tyk, grim	Nyhed
Tyk, forkert	Nyhed
Trætte, tykke	Nyhed
Lille, tyk, lyserød	Nyhed
kropsaktivistiske, overvægtige	Nyhed
grå, kødspisende, overvægtig, med fremmedfjendske holdninger	Nyhed
gamle, for tykke, har ikke energi	Nyhed
For tyk	Nyhed
død, tyk, nøgen, 73-årig	Nyhed
Tyk >< tynd	Nyhed

tykke, lodne	Anmeldelse
Tykke, komiske	Anmeldelse
tykke, halvakflædte	Anmeldelse
quirky, tykke	Anmeldelse
For tyk, for dum	Anmeldelse
Fattige, tykke, uambitiøse	Anmeldelse
Tyk, spiser hele tiden	Anmeldelse
ældre, overvægtige, knæopererede, amatør-	Anmeldelse
svært overvægtig, passtivt stirrende	Anmeldelse
stor-svedende, overvægtig	Anmeldelse
tykke, bumsede	Anmeldelse
Tyk, tysk	Anmeldelse
Tyk, kejtet, klodset	Anmeldelse
overvægtige, fra fjerne provinser	Anmeldelse
forhutlede, ligner freaks, overvægtige	Anmeldelse
Fallerede, overvægtige	Anmeldelse
bøvet-sjove, tykke	Anmeldelse
Bitter, overvægtig, kødædende	Anmeldelse
Smuk >< tyk, bitter	Anmeldelse

Adjektiv-fællesskaber og genrer 2/2

Lille, tykke	Portræt/interview
Med lille mave, tykke lår, tykke arme, stolt	Portræt/interview
ældre, lidt tykkere	Portræt/interview
ulidelige, overvægtige	Portræt/interview
tykke, frygtelige	Portræt/interview
tykke, erotisk ufarlige	Portræt/interview
Tyk, ugidelig	Portræt/interview
tyk, udenfor	Portræt/interview
Tyk, grim	Portræt/interview
Tyk, grim	Portræt/interview
Tyk, fuld af appelsinhud	Portræt/interview
tyk, for små læber, for drenget	Portræt/interview
tyk, (bar briller), desorienteret i livet	Portræt/interview
Succesrige, overvægtige	Portræt/interview
overvægtig, ude af form	Portræt/interview
Lille, tyk, god (holdkammerat)	Portræt/interview
ikke smuk nok, høj nok, tynd nok, tyk nok	Portræt/interview
for tyk, kraftig	Portræt/interview
for skaldet, for tyk	Portræt/interview
for skaldet, for tyk	Portræt/interview
For gammel, for tyk	Portræt/interview
dumme, grimme, overvægtige	Portræt/interview
160 cm høj, overvægtig	Portræt/interview
tyk >< tynd	Portræt/interview
tyk >< kurvet, flot	Portræt/interview
Overvægtige >< tynde, virkelig good looking	Portræt/interview
Overvægtig >< selvhøjtidelig	Portræt/interview

Udsatte, tykke	Opinion
tyk, skaldet	Opinion
tyk, med sorte negle, gammel	Opinion
overvægtige, med dårlige tænder, med fedtet hår, med brovtende provinsialitet >< smukke, slanke	Opinion
Lille, tyk	Opinion
for tynde, for tykke	Opinion
for tykke, forkerte	Opinion
Overvægtig >< velhavende	Opinion
tyk, ældre, ikke længere attraktiv	Opinion
Tykke, rødklædte	Opinion
tyk, 42 år	Opinion
grimme, tykke, kiksede, gamle	Opinion
Lille, tyk	Opinion
depressiv, overvægtig	Opinion

ulykkelig, tykkere og tykkere	Brevkasse
lange, korte, tykke, tynde	Brevkasse
Tykke, gamle	Feature
tyk, ikke seksuelt lækker mere	Feature
for tyk, kan ikke løbe	Feature
Tyk, ulækker, klam	Interview
(for) tynde, (for) tykke, fraskilte	Interview
Tyk, vred, tåsefornærmet	Kronik
tung, tyk	Reportage
for tyk, for grim, for ulækker	Reportage
dårligere, tykkere, svagere	Analyse

Syntese

Teoretiske spørgsmål

Hvorfor ser medie billedet ud, som vi har beskrevet i analysen?

Om de direkte artikler:

- Hvorfor er ny viden stærke triggere?
- Hvorfor er ekspertkilder dominerende?
- Hvorfor er politikere stort set fraværende?

Om artikler om børn?

- Hvorfor er ekspertkilder særligt dominerende her?
- Hvorfor udtaler børn sig ikke?

Om de indirekte artikler:

- Hvorfor er der så markant en forskel på de indirekte og de direkte?

Og hvad siger det så:

- Om ansvar
- Om stigmatisering

Hvorfor er ny viden største trigger? Hvorfor så mange ekspertkilder?

Fordi det er trygt

- Der er meget høj bevidsthed om, at det er et følsomt emne
- Det giver en redaktionel interesse i at have ryggen fri, når man taler om emnet: Videnskabelighed = rygdækning.

Fordi der ikke er så meget andet nyt at skrive om emnet (De to undtagelser er:)

- Debatten om stigmatisering, kropspositivisme etc.
- Før/efter-fortællingerne

Hvad siger det os?

- At medierne behandler overvægt i en sundhedsfaglig ramme (somatisk eller psykologisk)
(Det er ikke nogen nødvendighed: En svensk undersøgelse fra 2007 viste, at “overvægt præsenteret som et skønhedsproblem” var det dominerende)
- At vi er meget forsigtige om, hvad vi siger om overvægt, når vi er bevidste om, at det er vores emne

*“[...] the dominating frame in the news papers is overweight presented as a beauty dilemma”
(Sandberg 2007:447)*

Hvilken form for ny viden? 1/2

Ja tak til klare svar

Visse former for ny viden fænger ikke:

“Børns overvægt er kompleks” var én rapport, som ikke fik den store opmærksomhed. Derimod er historien om “Sult-hormonet”, Signe Torekovs forskning, yderst interessant for medierne.

Det er tilfældet, fordi:

- Forskellen er oplagt og instruktiv
- At børns overvægt er kompleks, giver lige præcis ikke et klart svar, som medierne kan give videre. At der findes et sult-hormon, som gør det sværere at holde vægten, når man har tabt sig, er derimod en klar konklusion:
  - “Koden til varigt vægttab er knækket”
  - “Danske forskere finder opskriften på at holde vægttabet”

Hvilken form for ny viden? 2/2

Ja tak til vanskelige spørgsmål og paradokser

- De to mest behandlede historier i vores materiale “Vejning af børn” og “Overvægt: En kronisk sygdom”, indeholder netop ikke klare konklusioner – på trods af, at de er dominerede af ekspertkilder.
- Men de indeholder klare konfliktlinjer, som ikke umiddelbart kan løses. De indeholder et element af noget paradoksalt.
- Hvis børns sundhed og trivsel ligger en på sinde, så kan man uden de store problemer indtage begge sider.
- Man kan sige at disse historier “forfører med usikkerhed”. Når først man er fanget af problemstillingen, og man opdager, at det både er muligt at være for og imod, så kan man føle sig kaldet til at dykke mere ned i emnet for at finde et svar.

Hvorfor ikke politikere? 1/2

De 4 udtalelser fra politikere:

1. Nadja fik hjælp mod tvangsoverspisning:
Men fra næste år er det slut
(DR Nyheder, 20.09.21)
2. 'Man kan godt høre, at du aldrig har været tyk'
(BT, 08.08.2021)
3. Unge med alvorlige spiseforstyrrelser vejer for meget til at få hjælp
(Berlingske 30.08.21)
4. Da statsministeren pludselig ville tale om BMI og frisk luft
(Berlingske, 12.09.21)

1. Oppositionspolitikere (5 stk) øjner en ufarlig anledning til kritik af regeringen

- “[...] selvom behandlingstilbuddet for tvangsoverspisning har haft stor tilslutning, så har regeringen ikke fundet midler til at fortsætte tilbuddet på finansloven for 2022 [...] Evalueringen viser, at 85 procent af de behandlede efterfølgende er stoppet med at tvangsoverspise”

2. Per Larsen involverer sig i debatten og møder kritik

- Sundhedsordfører for Kons., har udtrykt holdning (til BT Live) til forslag om at kalde overvægt for kronisk sygdom
- Artiklen handler om kritik i kommentarspor

3. Liselotte Blixt udtaler sig om omdiskuteret case

- Blixt har “kendt til problematikken længe”
- Efterlyser national handleplan

4. Mette Frederiksen taler om, at “den offentlige sektor sander til i detailstyring”

- Hun bruger målingen af ældres BMI som et tilsyneladende tilfældigt eksempel

---

Hvorfor ikke politikere? 2/2

Blot én historie handler om, at en politiker har udtrykt en holdning, der specifikt handler om overvægt

- Per Larsen, Sundhedsordfører for De Konservative, udtalte sig om spørgsmålet om overvægt skulle ses som en kronisk sygdom.
- Han kom hurtigt galt afsted: “MAN KAN GODT HØRE, AT DU ALDRIG HAR VÆRET TYK”
- Problemet for politikerne: Der ikke er noget at vinde og en del at tabe.

Kunne man som politiker gøre sig til talsmand for de overvægtige/tykke?

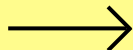
- Man skulle tro det; en stor del af befolkningen er overvægtige eller svært overvægtige. (51% ifølge en undersøgelse fra 2017)
- Men det ser alligevel svært ud. To mulige forklaringer:
  - *Omsorgen for denne gruppe kan meget ofte tage to modsatrettede former. Den vrede overskrift, der mødte Per Larsen, kunne lige så vel være blevet formuleret, hvis han havde sagt det modsatte.*
  - *Selvom en stor del af befolkningen er overvægtige eller svært overvægtige, så er det ikke sikkert, at de responderer positivt på at blive tiltalt som sådan. Man identificerer sig ikke som det, selv om man er det.*

Hvorfor er ekspertkilder særligt dominerende ift. børn? Og hvorfor taler børn ikke selv? 1/2

Børns uskyld:

I det offentlige rum tilskrives børn ikke moralsk agens. De har rollen som uskyldige.

Derfor:

Forsigtigheden intensiveres:

- Ekspert-dækning er (stort set) 100 %
- Erfaringskilderne udebliver. Børn taler ikke selv.
- Journalister skal overveje mange potentielle problemer, inden de interviewer et barn om overvægt.

Hvorfor er ekspertkilder særligt dominerende ift. børn? Og hvorfor taler børn ikke selv? 2/2

Der er enkelte historier, hvor børnene ikke får lov til at have rollen som uskyldige:

1. Når de selv får ordet. Ét barn i materialet taler om, at hun føler sig skyldig i, at hun er overvægtig.
2. Forældre giver deres egne børn skylden for overvægt, når de tror ingen lytter (jf. historien om børn der bliver mobbet af deres forældre - børnetelefonen.)

Psykolog på Børnetelefonen: Forældre mobber deres børn og betaler dem for at tabe sig

sikke engang mine forældre kan
sige mit udværd, så hvorfor
overhovedet være her? spørger et
af de børn, der har kontaktet
Børnetelefonen. Foto: Made Class
Rasmussen/Ritzrau Scapix

Maia på 13 år:

“- Så [hvis svær overvægt anerkendes som kronisk sygdom] kan man bedre forstå det. Og få hjælp i stedet for bare at sige til sig selv, at det er ens egen skyld, siger hun”

Maria Lucia på 9 år:

“- Min klasse siger, at jeg er ligegyldig. Næsten alle pigerne er venner, men ikke mig [...]. Jeg viser ikke, at jeg bliver ked af det, men indeni bliver jeg ked af det [...]. Det er ok, men jeg tænker stadig over, hvor glade de andre er i forskel til mig, siger hun. - At de andre er pænere og sådan”

Direkte vs. indirekte

Analysen viste, at der er en stor forskel på, hvordan vi taler om overvægtige og tykke, når vi er bevidste om det, og når vi ikke er bevidste om det.

Det er den første og meget overordnede konklusion: ***Det, der karakteriserer diskursen om overvægt, er lige netop splittelsen mellem det bevidste og ubevidste.***

Hvad er årsagen til splittelsen? Hvordan kan det være, at vi taler så pænt om overvægt, når vi er bevidste om, at det er det vi taler om, og så grimt, når vi ikke er det?

Vi har forskellige bud:

Modvilje mod overvægt og forsvar mod den:

Der findes måske en stærk kulturel modvilje mod overvægt - overvægt er tabuiseret. Hvilket kommer til udtryk som aggression.

Den bevidste side af debatten har vist sig at arbejde på at modvirke denne aggression (via ekspertlag etc.).

Angst:

Den forsigtige, tilstræbte neutrale behandling vi ser i den bevidste side af materialet, kan tolkes som angst. Det vil sige, at den pæne overflade handler om at forsøge at kontrollere det dybereliggende ubehag, som man finder hos sig selv.

Generel aggression i kulturen:

Den stærke modvilje mod overvægt kunne også komme af, at der findes aggression i kulturen, som så at sige leder efter et sted at blive udløst. I det lys er overvægt snarere en anledning end en årsag til aggression.

Ansvar og stigmatisering

Hvilke historier placerer ansvaret hvor?

Ikke hos individet (samfund, sygdom, strukturer)

- Sulthormon
- Spiseforstyrrelser
- Sociologiske og geografiske strukturer
- Svær overvægt er kronisk sygdom
- Ekspertter generelt
- Sundhedsstyrelsen

Hos Individet

Før/efter-fortællinger

- I 6/23 artikler indgår “før-vægt” eller vægttab (kg) i overskriften (TV2, DR, BT)
- I 23/23 artikler indgår “før-vægt” eller vægttab (kg) i artiklen
- 10/23 artikler bruger kamp-retorik*

Læserbreve

- *“Utroligt, at man kan være fremtrædende sundhedsperson uden at kende ordene ’personligt ansvar’”*
(læserbrev, Berlingske)

Fra ansvar til stigmatisering?

Et ofte brugt moral-kritisk blik på stigmatisering siger: Hvis ansvaret ligger hos individet, så er stigmatisering en risiko. Den pointe gælder uden tvivl. Men. Der er også andre veje til stigmatisering, hvilket træder tydeligt frem i materialet.

Eller sagt på en anden måde. Det er ikke sikkert, at man undgår stigmatisering, hvis blot man undgår at tilskrive ansvaret til den enkelte.

To af de mest fremtrædende historier er gode eksempler på det: **“Kronisk sygdom”** og **“Vejning af børn”**

Kronisk sygdom:

Når svær overvægt karakteriseres som en kronisk sygdom, opleves det af stemmer i offentlighedens om frisættende. Man bliver sat fri fra ansvar og kan få hjælp.

Men at blive karakteriseret som kronisk syg er samtidig også noget, der positionerer den overvægtige som en afvigelse fra normalen. Og det i sig selv kan være stigmatiserende.

Vejning af børn:

Sundhedsstyrelsen forsvarer vejning af børn ud fra et perspektiv, som grundlæggende må karakteriseres som strukturelt. Sundhedsmyndighederne kan sætte ind, hvis man har viden om børns vægt.

Men det som kritikere påpeger er, at vejningen i praksis (i livet i skolegården) kan have og ofte har en stigmatiserende effekt. Til trods for, at der ikke er sagt noget om personligt ansvar fra myndighedernes side. Den konkrete tildeling af et tal “vægt lig 58kg” er i sig selv nok. Et tal fungerer som en form for karakter.

Anbefalingerne

Sund børnevægt højere på dagsordenen 1/4

Ekspert, ny viden og klar tale

Materialet viser, at de historier, som har størst evne til at sætte en dagsorden, er dem, der trækker på eksperter og ny viden og som formår at fremhæve de *klare konklusioner*.

Anbefaling:

Følg de veje til medieopmærksomhed, som har vist sig effektive: Tilvejebring og/eller del ny viden, involvér eksperter.

Sund børnevægt højere på dagsordenen 2/4

To modsatrettede, legitime konklusioner – modsat en myriade af mulige forklaringer

Materialet viser også, at historier, der indeholder konflikter, som berører os dybt, og som kan fremstå uløselige, også er gode til at bryde igennem i mediebildet.

M.a.o: Hvis det ikke er muligt at fremsætte klar tale i form af en entydig konklusion, så er en klar (potentielt uløselig) konflikt også en god vej til opmærksomhed.

Hvis en ny undersøgelse konkluderer, at emnet er komplekst, så fremhæv det, der kan siges klart - gerne noget der er modsætningsfyldt, og som vil blive oplevet som modsætningsfyldt.

Anbefaling:

Følg de veje til medieopmærksomhed, som har vist sig effektive:

Klare konflikter - som gerne må være uløselige

Sund børnevægt højere på dagsordenen 3/4

Berør det, som er vores alles anliggender

Emnet er eksistentielt for den enkelte, og eksistensen er fuld af modsætninger. Vær ikke bange for at dyrke dem. Vær ikke bange for at komme ind på det, der kan gøre ondt.

Tænk over hvad der gør en historie om overvægt relevant for andre end de, der identificerer sig som overvægtige.

Anbefaling:

Følg de veje til medieopmærksomhed, som har vist sig effektive: Eksistentiel tyngde, almen genkendelighed.

Sund børnevægt højere på dagsordenen 4/4

Politikerne som dagsordensættende

Materialet peger på, at det er svært at få politikere i tale på dette område. Det kan forstås på (mindst) to måder.

- 1) På den ene side: Det er spild af kræfter at forsøge.
- 2) På den anden side: Det er et ubetrådt område, der er muligt at opdyrke.

Hvis man skal have politikere i tale, er det dog klart, at der er væsentlige udfordringer, som skal overvindes. Først og fremmest i forhold til at mindske de risici, politikere løber ved at gå ind i debatten.

Alliancens ekspertise kan måske bruges til at komme dem til hjælp. Det handler om oplysning, men det handler også om strategisk guidance og den rette vinkel på emnet.

En glad politiker = plus handlekraft, minus shitstorm.
Hvordan kan alliancen understøtte dét?

Anbefaling:

Politikere har brug for hjælp for at kunne begå sig på feltet.

Hvis I vil have politikere i tale, så hjælp dem.

MEN: Hvad er det egentlig, I gerne vil have på dagsordenen?

Kan man på én gang sætte overvægt højere på mediedagsordenen og bekæmpe stigmatisering?

Alliancen har to missioner: At øge opmærksomhed på problemet og at bekæmpe stigma.

Men som analysen understreger, kan de to missioner modarbejde hinanden; selv i artikler, hvor overvægt bliver italesat som et *samfunds*problem, bliver det stadig italesat som et problem.

Det er langt fra utænkeligt, at et øget mediefokus på *problemet* vil give næring til en øget stigmatisering.

Anbefaling:

Overvej grundigt, hvordan I vægter:

1. Øget opmærksomhed på problemet
  2. Bekæmpelse af stigmatisering
- Og forhold jer til det i den potentielle modsætning i de konkrete tilfælde.
  - Sigt efter kvalitet frem for kvantitet
Det vigtige er, at det fokus der er, er det rigtige fokus. Hvad er det rigtige fokus?

En gang for alle: Farvel til før/efter-fortællingerne?

Der er mange af dem – og de opretholder fortællingen om, at vægttab i sig selv altid = lykke og sundhed.

Hvad gør de godt?

- De kan indgyde håb for den, der er utilfreds med sin vægt
- De fungerer som en mere universel beretning om, at mennesket er i stand til at genvinde kontrollen, det er muligt at ændre sig

Hvad gør de også?

- De fortæller os, at vægttab er 1. En engangsforestilling, og 2. Entydigt godt. Det er ikke hele sandheden, jf. sulthormonet og sundhedsskadelig yoyo-vægt
- De fortæller os, at overvægt er et individuelt ansvar

Genren handler på overfladen om, at motivere og inspirere - men gør de det?
Bør vi udrydde dem fra jordens overflade? Eller bør vi i det mindste gentænke formatet?

Anbefaling:

Vær dem, der tager initiativet til at genopfinde før/efter-genren

eller:

Vær dem, der tager initiativet til, at før/efter-genren skal udryddes

Hvordan? Debatindlæg og/eller materiale til avisredaktionerne

---

Dikotomien mellem sund vægt og sund psyke

Materialet viser en skarp dikotomi i forståelser af sundhed: Der er børns velvære på den ene side og børns vægt på den anden.

Eksempel: Skal børn vejes? To klare sider i debatten:

- Tre psykologer og én forsker i børns psykosociale trivsel:
  - Vi skal ikke veje børn. Argumentet: Det fører til mistrivsel, stigma og mobning.
- Sundhedsstyrelsen:
  - Vi skal veje børn. Argumentet: Det gør, at vi kan sætte tidligt ind ift. bekæmpelse af over- og undervægt.

Der er en ledig position:

- *Det er nyttigt at veje børn, ja. Men lad os tale om, hvordan vi gør det. Sundhed er både børns trivsel og sunde vægt.*

Anbefaling:

Opgøret med dikotomien mellem sund vægt og sund psyke kan blive en rød tråd i Børnevægt i Balances medieindsats.

Kulturforandring?

Materialet viser, at der er stor forskel på den direkte og indirekte tale om overvægt – mellem det bevidste og det ubevidste.

Meget peger på, at det er når ingen kigger, at udskamning, fordomme m.m. tager fart. Så hvordan griber man ind i folks ubevidste? Hvordan laver man kulturændringer? Kan man det?

Kulturforandringerne er i gang

Svaret er, at det kan man, for det gør vi. Civilisering er en process som finder sted, og som har fundet sted. Analysen viser, at artikler om, hvordan vi taler om, og behandler, overvægtige optræder med næststørst hyppighed og er spredt over alle fem medier.

Men! Den går langsomt. Og der er ingen gylden opskrift på at accelerere den. Og modreaktioner må forventes ved ethvert forsøg herpå.

Hvordan kan man bidrage?

Man kan lave anbefalinger til offentligheden. Man kan kritisere. Og man kan oplyse (for eksempel gøre opmærksom på, hvilke begreber vi ofte bruger sammen med “overvægt” og “tyk”). Man kan vække nye følelser og fortælle nye simple historier.

Anbefaling:

- Vær bevidst om, at man ikke laver ændringer på dette plan fra dag til dag. End ikke fra år til år.
- Vær forberedt på modreaktioner – og vid at de er nødvendige
- Vær bevidst om, at kulturforandringerne er på vej; overvej om det er jeres opgave at intervenere her.

Videre undersøgelser 1/3

I forlængelse af vanskelighederne i forhold til at foranstalte større kulturelle forandringer kunne det være interessant at undersøge nærmere, hvad det er for en aggression, der er dukket op i materialet.

Vi har opstillet flere forskellige mulige forklaringer. Men det er oplagt, at spørgsmålet kan undersøges nærmere.

Hvad er det mere præcist man er oppe imod, hvis man vil gennemføre varige kulturforandringer på området?

Anbefaling:

Undersøg aggressionen
nærmere

Videre undersøgelser 2/3

I forlængelse af diskussionen af hvilke former for ny viden, der er i stand til at bryde igennem og få bred omtale i medierne, har vi også opstillet en mulig forklaring, men det kunne med fordel undersøges nærmere.

Hvilke rapporter og undersøgelser er blevet udgivet i perioden uden overhovedet at nå medierne, og hvorfor?

Anbefaling:

Undersøg de rapporter, der *ikke* er blevet samlet op af medierne

---

Videre undersøgelser 3/3

I undersøgelsen er vi også stødt på uddrag fra kommentarspor på de sociale medier.

Kommentarerne peger på en betydelig afstand mellem den polerede medievirkelighed og den virkelighed man ser, hvis man orienterer sig i de dertilhørende kommentarspor.

En nærmere undersøgelse heraf kunne give indblik i hvilke fordomme og fortællinger om overvægtige, der verserer og dominerer. Igen: Hvad er det mere præcist man er oppe imod, hvis man vil gennemføre varige kulturforandringer på området?

Anbefaling:

Undersøg, hvad der sker i kommentarsporene på sociale medier